

POVODOM PROSLAVE 50 GODINA RADA KLINIKE
»DR KOSTA TODOROVIĆ«

Desanka KOSANOVIĆ — ČETKOVIĆ

Klinika za infektivne bolesti u Beogradu je nizom priredbi 26 — 30. oktobra 1976. g. proslavila 50 godina svoga rada i postojanja.

U ovoj jubilarnoj godini odata je dužna pažnja i priznanje svim lekarima, bolničarima i radnicima koji su svojim radom i zalaganjem doprinesli radnim uspesima i ugledu Klinike. Ceneći velike zasluge osnivača Klinike, ova velika fakultetska ustanova od sada će nositi njegovo ime i zvaće se Klinika za infektivne bolesti »Dr Kosta Todorović«.

Na zgradi Klinike otkrivena je spomen-ploča šestorici članova kolektiva koji su u toku rata izgubili živote boreći se za slobodu i revoluciju.

U toku ove proslave Sekcija za infektivne bolesti SLD održala je VI infektološku nedelju, uz učešće i prisustvo skoro svih infektologa SR Srbije. Pored toga, štampane su sledeće publikacije posvećene ovom jubileju Klinike: Spomenica Klinike, Zbornik radova VI infektološke nedelje i Informator Medicinskog fakulteta.

Prilikom ovakvih jubileja običaj je da se učini osvrt na pređeni put i izvršeno delo. No, teško je sumirati rezultate rada jedne klinike koja je u toku 50 godina delovala u okviru ne samo Fakulteta, nego i Beograda i SR Srbije kao značajna pedagoška, zdravstvena i naučnoistraživačka ustanova.

Stoga ćemo se osvrnuti samo na neke značajne delatnosti Klinike.

Pedagoški rad

Klinika je osnovana 22. VI 1926. godine u okviru Medicinskog fakulteta. Istorijska je zasluga prof. dr Koste Todorovića koji se neumorno zalagao za njeno osnivanje, imajući stalno na umu velika stradanja srpske vojske i naroda od ratnih epidemija i veliku potencijalnu opasnost od infektivnih bolesti u tek oslobođenoj, ali siromašnoj i neprosvećenoj zemlji.

Dr Kosta Todorović je izabran za vanrednog profesora 1. VII 1926. godine. Od tada pa do svoga penzionisanja 1957. godine bio je direktor Klinike koji je snagom svoje ličnosti dao ovoj ustanovi pravac razvoja, zamah i svoj pečat. Prof. Kosta Todorović ostaje kao izuzetna ličnost u našoj medicini koja je predano ugradila 63 godine svoga života i rada u službi bolesniku i za razvoj infektologije koju je podigao do evropskog nivoa. Pored ostaloga, o tome govori i preko 200 njegovih publikacija iz svih oblasti infektologije.

Prvo predavanje za studente prof. K. Todorović je održao 26. X 1926. godine s temom: »Važniji momenti iz istorije i sadašnjice akutnih infektivnih bolesti«.

Prve ispite iz infektivnih bolesti polagala su 4 studenta 27. VI 1928. godine.

Daleko bi me odvelo kad bih pomenula sve zaslužne profesore, docente, primarijuse i lekare ove Klinike, o kojima je inače opširno pisano u Spomenici. Navešću samo imena profesora koji su bili upravnici Klinike:

Kosta Todorović (1926 — 1957), Milorad Milošević (1957 — 1960), Mihailo Nikolić (1960 — 1972), Živadin Perišić (1972 —).

Do II svetskog rata na Klinici je sticalo svoja znanja i položilo ispite oko 1.500 lekara. Pored prof. Todorovića, nastavu je vodio i prof. Milorad Milošević, koga su generacije lekara zapamtile kao izvrsnog predavača i dijagnostičara. Za njegove zasluge u formiranju lekara opšte prakse odati mu je priznanje i u ovoj jubilarnoj godini, te će studentska slušaonica na Klinici od sada nositi ime prof. Milorada Miloševića.

Od predratnih asistenata treba pomenuti dr Milivoja Miloševića (1933 — 1953), zatim, dr Blagoja Đorđevića i dr Mihaila Nikolića koji su posle rata nastavili svoju nastavničku karijeru.

U toku rata prestale su sve funkcije Klinike kao fakultetske ustanove. No, odmah posle oslobođenja nastava je ponovo organizovana. Tako je u posleratnom periodu formirano na Klinici još 30 generacija studenata, odnosno 16.000 lekara. Mnogi od njih su nastavnici medicinskih fakulteta u SR Srbiji.

Iako je nastavni kadar posle oslobođenja godinama bio malobrojan, Klinika je nesebično uzela učešća u osnivanju medicinskih fakulteta u Skoplju, Sarajevu, Novom Sadu i Nišu, održavajući godinama nastavu.

Od prvih godina rada, nastava je bila na zavidnom nivou. Tome je doprineo i udžbenik prof. Koste Todorovića »Akutne infektivne bolesti« koji je izašao 1933. godine, tj. među prvima na Medicinskom fakultetu. Kasnije (1968) nastavnici Klinike su izdali autorizovana skripta, a 1974. godine izašao je iz štampe i udžbenik prof. D. Kosanović — Četković.

Posle 1947. godine na Kliniku pristižu sukcesivno novi lekari, od kojih su se mnogi razvili u nastavni kadar.

U tim uslovima i zbog potreba oslobođene zemlje, Klinika se razvija u veliki pedagoški centar. U njoj su se školovali svi kadrovi zdravstvene službe, od lekara specijalista, pa do bolničara i raznih tehničara. Tako je naša Klinika dala značajan doprinos zdravstvenoj službi naše Republike i naše zemlje.

U posleratnom periodu na Klinici je specijaliziralo 160 lekara-infektologa. Mnogi od njih su nastavnici, lekari u Jugoslovenskoj armiji i načelnici 30 odeljenja koja su osnovana u SR Srbiji posle rata. Daleko je veći broj lekara raznih specijalnosti koji su boravili 2-6 meseci na Klinici.

Klinika služi kao nastavna baza za Stomatološki fakultet od njegovog osnivanja. Osim toga, sve srednje i više medicinske škole na području Beograda sprovode svoju praktičnu nastavu na Klinici, te se preko celog dana smenjuju studenti i učenici.

Ovim nisu iscrpljene sve pedagoške delatnosti naše Klinike. Treba pomenuti ulogu kliničkih seminara, zatim organizovanih predavanja za lekare na specijalizaciji, za lekare opšte prakse itd.

U pedagoškom radu na Klinici imala je svoju ulogu Katedra koja je osnovana 1966. godine.

Klinika kao zdravstvena ustanova

Na Klinici su, uglavnom, lečeni bolesnici od infektivnih bolesti, ali i mnogi drugi s febrilnim stanjem. Teško je reći koliki je ukupan broj lečenih bolesnika do danas. Ali, on se može donekle sagledati iz podataka da se godišnje ambulantno pregleda 18.000 — 20.000 bolesnika, od kojih se primi na stacionarno lečenje oko 6.000 bolesnika.

Istorija Klinike je ujedno istorija dinamike naše infektivne patologije, naših epidemija i istorija razvoja naše infektologije.

Tako su na Klinici lečeni bolesnici svih infektivnih oboljenja, uglavnom s područja Beograda. Vremenom se ta patologija menjala, zahvaljujući vakcinaciji, podizanju materijalnog i higijenskog standarda i drugim merama. Istovremeno se menjao profil mnogih kliničkih odeljenja shodno potrebama i dostignućima medicine. Tako je 1958. godine osnovan Centar za respiratornu reanimaciju koji je stekao veliki ugled ne samo u Beogradu, nego i u celoj našoj zemlji. Otvoreno je odeljenje za karantinske bolesti i oboljenja centralnog nervnog sistema. Osnovan je veliki Centar za oboljenja jetre, zatim za dijarealni sindrom itd. Uspostavljena je saradnja sa specijalistima graničnih disciplina, te je dijagnostika i terapija podignuta na zavidan nivo.

Na klinici već decenijama postoje bakteriološka i biohemijska laboratorija, dok su novijeg datuma laboratorije za parazitologiju i imunologiju.

Posebno treba istaći ulogu Klinike u suzbijanju mnogih epidemija.

U toku II svetskog rata osnovano je zatvoreničko odeljenje na Klinici za logoraše sa Banjice i Sajmišta koji su oboleli od pegavca. Odeljenje je vodila dr Olga Bojović koja je kao savesni lekar i požrtvovani patriota mnogo doprinela za spas svojih bolesnika.

Klinika je učestvovala u suzbijanju velike epidemije pegavca u Bajinoj Bašti 1942. godine. Zatim su sledile borbe protiv drugih epidemija: trbušnog tifusa u Prizrenu 1952. god. i u Prištini 1962. godine; dizenterije u Loznici 1953. god., difterije u Slancima, Krnjači i Batajnici 1962. — 1964. god.; infektivnog hepatitisa u Železniku 1966. godine i Resniku 1974. godine; i, najzad, velike epidemije varirole 1972. godine.

Pored direktnog učestvovanja u suzbijanju epidemija Klinika već više godina vodi stručni nadzor nad odeljenjima u unutrašnjosti, te je i na taj način u toku zdravstvenih problema pojedinih regiona.

Naučnoistraživački rad

U toku 50 godina lekari Klinike su objavili 870 publikacija koje su štampane u našim i stranim časopisima.

Bibliografski podaci svih ovih radova mogu se naći u jubilarnoj spomenici Klinike.

Broj publikacija govori sam za sebe o vrlo živoj aktivnosti više generacija lekara Klinike. Mnogi radovi su doprinos evropskoj medicini. Neki se mogu svrstati u pionirske radove: na polju trbušnog tifusa, tetanusa, difterije, infektivne mononukleoze, tuberkuloznog i gnojnog meningitisa itd.

Sve ove publikacije su plod dugogodišnjeg iskustva i rada. Do ere antibiotika uglavnom se negovala kazuistika, zatim zapažanja posle primene seruma. Dolaskom antibiotika menja se klinička slika oboljenja, zatim infektivna patologija, pa se lepo uočava razlika u odnosu na pređašnja klasična oboljenja s teškim tokom i visokom smrtnošću.

U ovim radovima obuhvaćena su sva infektivna oboljenja. Sukcesivno je obrađena sva naša patologija. Stoga se s pravom može reći da je dat značajan prilog našoj infektologiji.

Naročito treba istaći radove prof. Koste Todorovića koji se s pravom mogu računati kao temelji i dragulji naše infektologije. Rezultate svojih istraživanja prof. K. Todorović je iznosio na mnogim kongresima i uveo jugoslovensku infektologiju na međunarodnu scenu.

Značajan doprinos savremenoj infektologiji čini i 5 odbranjenih doktorskih disertacija na našoj Klinici. U toku su još desetak teza i magistrskih radova.

Otvaranjem novih klinika i odeljenja u SR Srbiji nastali su uslovi da se naučnoistraživački rad proširi i izvan naše Klinike. U tome je veliku ulogu odigrala Sekcija za infektivne bolesti SLD preko svojih mnogobrojnih stručnih sastanaka. Sekcija je pokrenula mlade infektologe na saradnju, te su tako dali doprinose poznavanju infektivne patologije svoga kraja. O tome svedoče njihovi radovi u zbornicima 6 infektoloških nedelja i 2 jugoslovenska kongresa infektologa.

Klinika za infektivne bolesti ima danas 350 postelja. Zaposlena su 323 radnika. Lekara ima 36, od kojih su 17 nastavnici i asistenti. Sestara ima 127 i one sprovode negu bolesnika i terapiju.

U toku postojanja Klinike njeni radnici su sa uspehom izvršavali sve svoje stručne i pedagoške zadatke. U toku oslobodilačkih ratova mnogi lekari, bolničari i radnici su se istakli kao hrabri patrioti i borci.

Naša današnja društveno-politička orijentacija je borba za samoupravni socijalizam i nesvrstanu politiku koji zdravstvenoj službi posebno otvaraju svetle perspektive.

Desanka KOSANOVIĆ-ČETKOVIĆ

The Clinic of Infectious Diseases was established in 1926 in the scope of the newly established Medical Faculty activities. Prof. dr Kosta Todorović had great merits for its establishment. During 50 years work, the Clinic had four chiefs: Dr Kosta Todorović (1926-1957), dr Milorad Milošević (1957-1960), dr Mihajlo Nikolić (1960-1972) and dr Živadin Perišić from 1972 and on. Until the Second World War 1500 doctors had passed their examinations in infectious diseases at the Clinic, and during the post-war period thirty generations of students with over 16.000 doctors, many of the became professors at Medical Faculties of the Yugoslav Universities, had performed their practice there. Beside its scientific-investigative work the Clinic participated in the suppression of the great epidemics of typhus fever, typhoid fever, dysentery and infectious hepatitis. Nowadays about 20.000 of patients are examined out-patiently, while 6.000 of them are treated there, per year.